

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEP SODIŠČA (šesti senat)

z dne 17. decembra 2019*

„Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Direktiva 2011/83/EU – Člen 2, točka 8(c) in točka 9 – Pogodba, sklenjena zunaj poslovnih prostorov – Pojem ‚poslovni prostori‘ – Pogodba, sklenjena na stojnici na trgovskem sejmu takoj zatem, ko je trgovec s potrošnikom, ki je bil v skupnem prostoru sejma, vzpostavil stik“

V zadevi C-465/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Amtsgericht Straubing (okrajno sodišče v Straubingu, Nemčija) z odločbo z dne 12. junija 2019, ki je na Sodišče prispela 19. junija 2019, v postopku

B & L Elektrogeräte GmbH

proti

GC,

SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi M. Safjan, predsednik senata (poročevalec), L. Bay Larsen, sodnik, in C. Toader, sodnica,

generalni pravobranilec: H. Saugmandsgaard Øe,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi odločeno z obrazloženim sklepom v skladu s členom 99 Poslovnika Sodišča,

sprejema naslednji

Sklep

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 2, točka 8(c) in točka 9, Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL 2011, L 304, str. 64).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo B & L Elektrogeräte GmbH in osebo GC v zvezi s sklenitvijo pogodbe o prodaji parnega sesalnika med tema strankama na trgovskem sejmu.

* Jezik postopka: nemščina.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V uvodnih izjavah 21 in 22 Direktive 2011/83 je navedeno:

„(21) Pogodbo, sklenjeno zunaj poslovnih prostorov, bi bilo treba opredeliti kot pogodbo, ki se sklene ob hkratni fizični navzočnosti trgovca in potrošnika zunaj poslovnih prostorov trgovca, na primer na domu ali delovnem mestu potrošnika. Zunaj poslovnih prostorov je potrošnik potencialno lahko pod psihološkim pritiskom ali se lahko znajde v nepričakovani situaciji, ne glede na to, ali je potrošnik dal pobudo za obisk trgovca ali ne. Opredelitev pogodbe, sklenjene zunaj poslovnih prostorov, bi morala vključevati tudi primere, ko je potrošnik zunaj poslovnih prostorov osebno in individualno obravnavan, pogodba pa je sklenjena nemudoma po tem v poslovnih prostorih trgovca ali prek sredstev komuniciranja na daljavo. [...] Nakupe, opravljene med izletom, ki ga organizira trgovec in med katerim so nabavljeni proizvodi na promociji in ponujeni v prodajo, bi bilo treba obravnavati kot pogodbo, sklenjeno zunaj poslovnih prostorov.

(22) Poslovni prostori bi morali vključevati prostore v kateri koli obliki (na primer trgovine, stojnice ali prikolice), ki jih trgovec uporablja kot stalni ali običajni poslovni obrat. Stojnice na tržnicah in sejmihi bi bilo treba obravnavati kot poslovne prostore, če izpolnjujejo ta pogoj. Maloprodajni prostori, v katerih trgovec sezonsko opravlja svojo dejavnost, na primer v času turistične sezone v smučarskem središču ali na morskem letovišču, bi se morali obravnavati kot poslovni prostori, saj trgovec v navedenih prostorih običajno opravlja svojo dejavnost. Javno dostopni prostori, kot so ceste, nakupovalna središča, plaže, športni objekti in javni prevoz, ki jih trgovec izjemoma uporablja za opravljanje poslovnih dejavnosti, pa tudi zasebni domovi ali delovna mesta se ne bi smeli obravnavati kot poslovni prostori. [...]“

4 Člen 2 te direktive, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

8. ‚pogodba, sklenjena zunaj poslovnih prostorov‘, pomeni vsako pogodbo med trgovcem in potrošnikom:

(a) ki se sklene ob hkratni fizični navzočnosti trgovca in potrošnika zunaj poslovnih prostorov potrošnika [trgovca];

[...]

(c) ki je bila sklenjena v poslovnih prostorih trgovca ali z uporabo sredstev komuniciranja na daljavo takoj zatem, ko je bil potrošnik osebno in individualno obravnavan v prostorih, ki niso poslovni prostori trgovca, ob hkratni fizični navzočnosti trgovca in potrošnika, ali

[...]

9. ‚poslovni prostori‘ pomenijo:

(a) katere koli nepremične maloprodajne prostore v katerih trgovec stalno izvaja svojo dejavnost, ali

(b) katere koli premične maloprodajne prostore v katerih trgovec običajno izvaja svojo dejavnost;

[...]“

5 Člen 9 navedene direktive, naslovljen „Pravica do odstopa od pogodbe“, v odstavku 1 določa:

„Razen kadar se uporabljajo izjeme iz člena 16, ima potrošnik na voljo 14 dni, da brez obrazložitve odstopi od pogodbe, sklenjene na daljavo ali zunaj poslovnih prostorov, ne da bi imel zaradi tega poleg stroškov iz člena 13(2) in člena 14 še druge stroške.“

Nemško pravo

6 Direktiva 2011/83 je bila v nemško pravo prenesena z Gesetz zur Umsetzung der Verbraucherrechterichtlinie und zur Änderung des Gesetzes zur Regelung der Wohnungsvermittlung (zakon o izvajanju direktive o pravicah potrošnikov in spremembah zakona o nepremičninskih agencijah) z dne 20. septembra 2013 (BGBl. 2013 I, str. 3642).

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

7 B & L Elektrogeräte je družba s sedežem v Nemčiji, ki prodaja parne sesalnike, med drugim na trgovskih sejmih.

8 Kot je razvidno iz predložitvene odločbe, sta oseba GC in soproga obiskali trgovski sejem, ki je bil organiziran v Straubingu (Nemčija). Zadevni osebi sta bili na prehodu skozi eno od razstavnih hal tega sejma, pred stojnico družbe B & L Elektrogeräte, ko je z njima s svoje stojnice ali na prehodu stik vzpostavil zaposleni te družbe, da bi ju prepričal v nakup sesalnika.

9 Na vabilo zaposlenega te družbe sta oseba GC in soproga vstopili v notranjost te stojnice in tam sklenili pogodbo o prodaji sesalnika.

10 Pozneje je oseba GC družbi B & L Elektrogeräte sporočila, da pri pogodbi ne želi „več vztrajati“. Menila je, da ima v skladu z nemškimi predpisi pravico do odstopa od pogodbe in da ob sklenitvi navedene pogodbe ni bila poučena o tej pravici.

11 Družba B & L Elektrogeräte je zoper osebo GC pri predložitvenem sodišču, Amtsgericht Straubing (okrajno sodišče v Straubingu, Nemčija), vložila tožbo, da bi dosegla, da se osebi GC naloži plačilo kupnine, dogovorjene v pogodbi.

12 Predložitveno sodišče meni, da je stojnico, ki jo je družba B & L Elektrogeräte uporabljala na tem trgovskem sejmu, treba šteti za „poslovni prostor“ v smislu člena 2, točka 9, Direktive 2011/83, kot ga je Sodišče razložilo v sodbi z dne 7. avgusta 2018, Verbraucherzentrale Berlin (C-485/17, EU:C:2018:642).

13 To sodišče ugotavlja, da ta stojnica, ki je bila v eni od razstavnih hal sejma, ni bila zaprt, ampak odprt prostor ter da so potrošniki, ki so tako kot oseba GC s soprogo nepremično stali sredi prehoda skozi razstavno halo, pred stojnico prodajalca, morali pričakovati, da bo ta vzpostavil stik.

14 Vendar navedeno sodišče pojasnjuje, da v zadevi, ki mu je predložena v presojo, zadevnega prehoda nedvomno ni mogoče šteti za poslovne prostore trgovca, saj ga trgovec ni uporabljal za opravljanje dejavnosti, temveč je bil po njem zagotovljen dostop do vseh stojnic trgovcev, postavljenih v tej hali. Predložitveno sodišče se sprašuje, ali – ker je namen uvodne izjave 22 Direktive 2011/83 razjasniti, da javni prostor, ki ga trgovec uporablja izjemoma, načeloma ne pomeni „poslovnih prostorov“ v smislu člena 2, točka 9, te direktive – dejanski položaj, obravnavan v tej zadevi, ne bi ustrezal položaju iz te uvodne izjave.

- 15 Posledično naj bi v primeru, v katerem se prodajna pogodba sklene, ko je potrošnik zunaj poslovnih prostorov, trgovec pa znotraj teh prostorov, kar naj bi ustrezalo dejanskemu položaju, obravnavanemu v zadevi, ki mu je predložena, šlo za „pogodbo, sklenjeno zunaj poslovnih prostorov“ v smislu člena 2, točka 8(c), Direktive 2011/83 in naj bi bilo navedenemu potrošniku treba priznati pravico do odstopa od pogodbe.
- 16 V teh okoliščinah je Amtsgericht Straubing (okrajno sodišče v Straubingu, Nemčija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali gre za pogodbo, sklenjeno zunaj poslovnih prostorov, v smislu člena 2, točka 8(c), Direktive [2011/83], zaradi česar obstaja pravica do odstopa v skladu s členom 9 te direktive, če trgovec, ki je na sejmu na prostoru prodajne stojnice oziroma pred prodajno stojnico, ki je poslovni prostor v smislu člena 2, točka 9, te direktive, nagovori potrošnika, ki na potrošniškem sejmu v sejmski hali na prehodu pred prodajno stojnico stoji, ne da bi komuniciral s trgovcem, nato pa na prostoru stojnice skleneta pogodbo?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 17 Če je iz sodne prakse mogoče jasno sklepati, kakšen je odgovor na vprašanje za predhodno odločanje, ali če ta odgovor ne dopušča nobenega razumnega dvoma, lahko Sodišče na podlagi člena 99 svojega poslovnika na predlog sodnika poročevalca in po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odloči z obrazloženim sklepom.
- 18 To določbo je treba uporabiti v tej zadevi.
- 19 Z vprašanjem želi predložitveno sodišče v bistvu izvedeti, ali je treba člen 2, točka 8, Direktive 2011/83 v povezavi s točko 9 tega člena razlagati tako, da je pogodba, sklenjena med trgovcem in potrošnikom na stojnici trgovca na trgovskem sejmu takoj zatem, ko je ta trgovec s tem potrošnikom, ki je bil na skupnem prehodu različnih stojnic, postavljenih v razstavni hali sejma, vzpostavil stik, „pogodba, sklenjena zunaj poslovnih prostorov“ v smislu te določbe.
- 20 Uvodoma je treba spomniti, da je v Direktivi 2011/83 „pogodba, sklenjena zunaj poslovnih prostorov“ opredeljena na eni strani v njenem členu 2, točka 8(a), kot vsaka pogodba med trgovcem in potrošnikom, ki se sklene ob hkratni fizični navzočnosti trgovca in potrošnika zunaj poslovnih prostorov trgovca, ter na drugi strani v njenem členu 2, točka 8(c), kot vsaka pogodba med trgovcem in potrošnikom, ki je bila sklenjena v poslovnih prostorih trgovca ali z uporabo sredstev komuniciranja na daljavo takoj zatem, ko je bil potrošnik osebno in individualno obravnavan v prostorih, ki niso poslovni prostori trgovca, ob hkratni fizični navzočnosti trgovca in potrošnika.
- 21 Kar zadeva pojem „poslovni prostori“, je ta v členu 2, točka 9, te direktive opredeljen na eni strani kot kateri koli nepremični maloprodajni prostori, v katerih trgovec stalno izvaja svojo dejavnost, in na drugi strani kot kateri koli premični maloprodajni prostori, v katerih trgovec običajno izvaja svojo dejavnost.
- 22 V zvezi s tem je Sodišče že ugotovilo, da je eden od ciljev Direktive 2011/83 med drugim pojasnjen v njeni uvodni izjavi 21, v skladu s katero je potrošnik, ko se nahaja zunaj poslovnih prostorov trgovca, potencialno lahko pod psihičnim pritiskom ali se lahko znajde v nepričakovani situaciji, ne glede na to, ali je dal pobudo za obisk trgovca ali ne. V tem smislu je zakonodajalec Unije želel zajeti tudi primere, v katerih je potrošnik osebno in individualno obravnavan zunaj poslovnih prostorov, pogodba pa je sklenjena nemudoma po tem v poslovnih prostorih trgovca ali prek sredstev komuniciranja na daljavo (sodba z dne 7. avgusta 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, točka 33).

- 23 Iz tega izhaja, da je razlog, iz katerega je zakonodajalec Unije varstvo potrošnikov v primeru pogodb, sklenjenih zunaj poslovnih prostorov, določil za primere, v katerih potrošnik pogodbe ne sklene v poslovnem prostoru, v katerem je trgovec stalno ali običajno navzoč, to, da je menil, da potrošnik s tem, da spontano obišče ta poslovni prostor, lahko pričakuje, da bo trgovec vzpostavil stik, tako da, odvisno od primera, ne bi mogel veljavno trditi, da je bil presenečen zaradi ponudbe trgovca (sodba z dne 7. avgusta 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, točka 34).
- 24 Natančneje, kar zadeva položaj, v katerem trgovec svojo dejavnost opravlja na stojnici na trgovskem sejmu, je treba spomniti, kot je navedeno tudi v uvodni izjavi 22 Direktive 2011/83, da je treba stojnice na tržnicah in sejmih obravnavati kot poslovne prostore, če jih trgovec uporablja kot stalni ali običajni poslovni obrat (glej v tem smislu sodbo z dne 7. avgusta 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, točka 41).
- 25 Iz navedene uvodne izjave tudi izhaja, da se, nasprotno, javno dostopni prostori, kot so ceste, nakupovalna središča, plaže, športni objekti in javni prevoz, ki jih trgovec izjemoma uporablja za opravljanje poslovnih dejavnosti, in tudi zasebni domovi ali delovna mesta, ne bi smeli obravnavati kot poslovni prostori (glej v tem smislu sodbo z dne 7. avgusta 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, točka 42).
- 26 Zlasti ob upoštevanju teh preudarkov je Sodišče v sodbi z dne 7. avgusta 2018, Verbraucherzentrale Berlin (C-485/17, EU:C:2018:642), razsodilo, da je treba člen 2, točka 9, Direktive 2011/83 razlagati tako, da je stojnica, ki jo trgovec uporablja na trgovskem sejmu, na katerem opravlja svojo dejavnost nekaj dni na leto, „poslovni prostor“ v smislu te določbe, če bi ob upoštevanju vseh dejanskih okoliščin v zvezi z dejavnostjo trgovca, zlasti pa videza stojnice in informacij, ki so bile posredovane na samem sejmskem prostoru, potrošnik, ki je normalno obveščen ter razumno pozoren in preudaren, lahko razumno domneval, da ta trgovec tam opravlja svojo dejavnost in bo z njim vzpostavil stik z namenom sklenitve pogodbe, kar pa mora preveriti nacionalno sodišče.
- 27 V obravnavani zadevi je iz predložitvene odločbe razvidno, da je bila pogodba iz postopka v glavni stvari sklenjena med osebo GC, potrošnikom, in družbo B & L Elektrogeräte, trgovcem, na stojnici, ki jo je trgovec uporabljal na trgovskem sejmu, pri čemer predložitveno sodišče to stojnico šteje za „poslovni prostor“ v smislu člena 2, točka 9, Direktive 2011/83, kot ga je Sodišče razložilo v sodbi z dne 7. avgusta 2018, Verbraucherzentrale Berlin (C-485/17, EU:C:2018:642).
- 28 V teh okoliščinah je treba presoditi, ali okoliščina, da je bila ta pogodba sklenjena takoj zatem, ko je ta trgovec s tem potrošnikom, ki je bil na skupnem prehodu različnih stojnic, postavljenih v razstavni hali sejma, vzpostavil stik, vseeno omogoča ugotovitev, da gre pri navedeni pogodbi za „pogodbo, sklenjeno zunaj poslovnih prostorov“ v smislu člena 2, točka 8, Direktive 2011/83.
- 29 V zvezi s tem skupnega prehoda različnih stojnic, postavljenih v razstavni hali, v kateri je bila tudi stojnica družbe B & L Elektrogeräte, ni mogoče šteti za „poslovne prostore“ v smislu člena 2, točka 9, Direktive 2011/83, ker je bil po tem prehodu zagotovljen dostop do vseh stojnic trgovcev, postavljenih v tej hali.
- 30 Ta dejanska okoliščina, ki jo je ugotovilo predložitveno sodišče, ustreza primeru iz uvodne izjave 22 Direktive 2011/83, v skladu s katero se javno dostopni prostori, kot so ceste in nakupovalna središča, ne bi smeli obravnavati kot „poslovni prostori“.
- 31 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da pogodba med trgovcem in potrošnikom, sklenjena v poslovnem prostoru trgovca takoj zatem, ko je bil potrošnik osebno in individualno obravnavan v prostorih, ki niso poslovni prostori trgovca, kot je skupni prehod različnih stojnic, postavljenih v razstavni hali sejma, ob hkratni fizični navzočnosti trgovca in potrošnika, pomeni „pogodbo, sklenjeno zunaj poslovnih prostorov“ v skladu s členom 2, točka 8(c), Direktive 2011/83.

- 32 Kot je bilo opozorjeno v točki 22 tega sklepa, je namreč potrošnik, ko je zunaj poslovnih prostorov trgovca, potencialno lahko pod psihičnim pritiskom ali se lahko znajde v nepričakovani situaciji, ne glede na to, ali je dal pobudo za obisk trgovca ali ne. V uvodni izjavi 21 Direktive 2011/83 je navedeno, da je v tem smislu zakonodajalec Unije želel zajeti tudi primere, v katerih je potrošnik zunaj poslovnih prostorov osebno in individualno obravnavan, pogodba pa je sklenjena nemudoma po tem v poslovnih prostorih trgovca.
- 33 Ta element presenečenja je podan v položaju, kot je ta iz postopka v glavni stvari, v katerem se potrošnik nahaja v hali trgovskega sejma, ki je skupni prostor različnih stojnic, postavljenih v tej hali, tako da v tem okviru le stojnica zadevnega trgovca pomeni njegov poslovni prostor, in v katerem navedeni trgovec s tem potrošnikom vzpostavi stik, da bi takoj zatem sklenil pogodbo na svoji stojnici. Torej je tako pogodbo treba šteti za „pogodbo, sklenjeno zunaj poslovnih prostorov“ v smislu člena 2, točka 8(c), Direktive 2011/83.
- 34 Iz vseh zgornjih preudarkov izhaja, da je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 2, točka 8, Direktive 2011/83 v povezavi z njenim členom 2, točka 9, razlagati tako, da je pogodba, sklenjena med trgovcem in potrošnikom na stojnici trgovca na trgovskem sejmu takoj zatem, ko je ta trgovec s tem potrošnikom, ki je bil na skupnem prehodu različnih stojnic, postavljenih v razstavni hali sejma, navezal stik, „pogodba, sklenjena zunaj poslovnih prostorov“ v smislu te določbe.

Stroški

- 35 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških.

Iz teh razlogov je Sodišče (šesti senat) sklenilo:

Člen 2, točka 8, Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta v povezavi z njenim členom 2, točka 9, je treba razlagati tako, da je pogodba, sklenjena med trgovcem in potrošnikom na stojnici trgovca na trgovskem sejmu takoj zatem, ko je ta trgovec s tem potrošnikom, ki je bil na skupnem prehodu različnih stojnic, postavljenih v razstavni hali sejma, navezal stik, „pogodba, sklenjena zunaj poslovnih prostorov“ v smislu te določbe.

Podpisi